

Köszöntő

Szeretettel köszöntöm a VII. Anyanyelvi Konferencia résztvevőit, s mindnyájuknak sikeres tanácskozást kívánok.

Betegségem meggátol abban, hogy személyesen részt vegyek ezen a nagyon fontos, a múltat felmérő, a jövő feladatait kijelölő összegyűjtésen, ezért engedjék meg, hogy néhány sorban vázoljam azokat a gondolatokat, amelyeket a konferencia elé szerettem volna tární.

Az előzetes tárgyalások során felmerült az a gondolat, hogy változtassuk meg az Anyanyelvi Konferencia nevét, legyen ezentúl Anyanyelvi Társaság.

En ezt a változtatást — több szempontból is — fölöslegesnek tartom. 1. Akik ismerik az anyanyelvi konferenciák kialakulásának, kibontakozásának történetét, tudják, hogy ez sajátos, egyedi név, amely utal a mozgalom különböző fázisaira, fejlődésére. Az első — a debreceni 1970-ben — valóban egyetlen konferencia volt, annak megbeszélése, hogyan, mivel tudnánk segíteni a határainkon kívüli, kisebbségben élő magyarságot abban, hogy anyanyelvét ápolja, őrizze. Ezt konferenciák sora követte, amikor is az eredményeket, a gondokat számba vettük, a további feladatokat kijelöltük.

Végül: az *intézmény*, a mozgalom neve is a már ismert, elfogadott Anyanyelvi Konferencia lett.

2. Nincs okunk rá, hogy új név mögé rejtőzködjünk, az Anyanyelvi Konferencia sikeres, hasznos jó vállalkozás volt, amelynek idehaza is, határainkon kívül is tekintélyes támogatói voltak. Amerikai látogatásaim során tapasztaltam, hogy olyanok is pártolták ezt az ügyet, akik a „hivatalos” magyarsággal nem óhajtottak semmiféle kapcsolatot felvenni. Tankönyveink, kiadványaink, rendezvényeink teljesen politikamentesek és széles körben használatosak voltak. Tudunk róla, hogy nyelvi, irodalmi olvasókönyvünknek „kalózkidása” is volt, amelyről lemaradt az Anyanyelvi Konferencia neve; de a környékbeli államokban is használták ezeket, például Jugoszláviában.

3. Az *Anyanyelvi Társaság* név sokféle nyelvművelő, nyelvvédő intézményre, társulatra is utalhat. Összetéveszthető például az *Anyanyelvápolók Szövetségével*, amely sok szempontból azonos feladatokra vállalkozott, mint a mi mozgalmunk.

Ha a nevében nem is, a tartalmi munkában mindenképpen szükség van a változtatásra.

Új, fiatalabb erőket kell felkutatnunk s bevonunk. Meg kell vizsgálni, milyen szükségleteket tárnak fel, milyen lehelőségeket kínálnak a világban (népünk életében s az emigráció helyzetében is) bekövetkezett változások. Nyilvánvaló, hogy tevékenységünk a jövőben főként a környékbeli államok kisebbségi magyarságának gondjaira szorítkozik. Számomra az is nyilvánvaló, hogy továbbra is kapcsolatban kell lennünk a Magyarok Világszövetségével, hangsúlyozva, hogy mi *szakmai* feladatokat látunk el. A fő és elérendő cél persze a minél teljesebb önállóság volna, ennek pontos megfogalmazására azonban ma még aligha vállalkozhatunk. De a vélemények kinyilvánításának, megvitatásának már itt az ideje.

Budapest, 1992. augusztus 10.

Dobos László

A magyar nemzettudat az ezredfordulón

A Magyarok Világtalálkozója nagy programsorozatának az Anyanyelvi Konferencia az első állomása, mondhatnánk azt is, mi vagyunk a kapunyitók, mi vagyunk a nyitány. Az elmúlt hetekben és hónapokban a magyarságról új fogalmak alakultak, s kerültek a köztudatba. Már beszélünk az egyetemes magyarságról, a világmagyarságról, a világ szórvány- és szigetmagyarságáról, a Kárpát-medence magyarságáról. A határon kívüli kisebbségeket nem nemzetiségként, hanem nemzeti kisebbségként, utóbb nemzetrészként nevezzük meg.

Beszélünk magyarságlétről s a magyarságlét stratégiájáról.

Igen, elmozdult az idő, elmozdultunk évtizedek kényszerű vesztegléseiből, fogságaiból, a szétszórtság helyzeteit és állapotait jelző szavak és fogalmak helyébe gyűjtőmeghatározások, összesítő fogalmak lépnek. A szellemi és politikai mozgást élénken követi a nyelv is.

Jellemezhetnénk e helyzetet az egyszerű számtani műveletek nyelvén is: az évtizedekig tartó végtelen osztások és kivonások után — összeadás. Élők és holtak neveinek összeadása. A veszteséglisták, a nemzeti névsorolvasás, a nemzeti népszámlálás — ahogy csaták utónapjaiban.

Nyolcvankilenc nyarán a kecskeméti Anyanyelvi Konferencián a magyarságlét jövőjén tűnődve az egymáshoz közelítést, az integrálódást próbáltuk programmá fogalmazni. Négy év múltán elmondhatjuk: a diktatúrák bukása után, ma már az erősebb kötések, a megalapozottabb kötődések, a szorosabb kapcsolatok, a természetes szövetségek alakításának